

UKININKAS

laikrasztis, paskirtas ukininkų reikalams

iszeina sykį ant mėnesio. Metinė prekė: Maskolijoje, su prisiuntimu uždengtose gromatose, 5 rubl., su pristatymu per perkupczius — 2 rubl.; Prusuose, su prisiuntimu, — 3 mark.; Amerikoje ir kitur — 4 mark. Perkant Ukininką numeriais paskyrium, viens numeris kasztuoja 20 fenigių.

Prie kiekvieno numerio laikraszczio pridėdame „Priedą“, knygutę su naudingais skaitymais.

Kas žin kas bus toliaus.

Maskolija ir Vokietija ilgą laiką derėjosi apie savytarpinę kupczystą; bet tarp tų derybų nebuvo tikro noro kaimyniskai susitaikyti; abi szalys norėjo mažai duoti, o daug gauti. Maskoliai reikalavo, kad Vokiečiai numazintų parubežinius muitus, ant javų ir gyvulių, o Vokiečiai vėl reikalavo, kad Maskoliai numazintų muitus ant įgabenamų į Maskoliją vokiszkių fabrikinų išdirbinių, kad jie galėtų daugiau parduoti. Taigi reikalaute abeji daug reikalavo, ale mažai tesiulė, o pertai jokio sutarimo nepadarė... Maskoliai, perpykę, kad jie negauna viršaus, ant vokiszkių tavorų užkrovė dar didesnius muitus, czielus 30 % (procentų) daugiau, tai yra, jeigu už įgabenimą į Maskoliją kokio daigto pirma reikėdavo mokėti 1 rublį, tai dabar Maskoliai reikalavo 1 r. 30 kapeikų; o už ką pirma mokėdavo 2 rb., tai dabar Maskoliai reikalavo 2 rb. 60 kap. ir t. t. Vokiečiams tai, žinoma, nepatiko, ir jie ant tų patyčių ant maskoliszkų tavorų teipgi užkėlė muitus, da daugiau už Maskolius, 50% (procentų). Per szitą padidinimą muitų maskoliszki pirkliai, ką, paimkim, gabena į Prusus medžius, javus, arklus, sėmenis, linus ir tt., už įgabenimą tų tavorų į Prusus dabar tur pusantrą kart tiek mokėti muto, kaip pirma: kur pirma mokėdavo szimtą rublų, dabar tur mokėti pusantrto szimto, kur pirma mokėdavo pėkiasdeszintis rublių, dabar tur mokėti 75 rublius ir t. t. Ale kaip tik Vokiečiai pakėlė muitus ant 50%, tai Maskoliai tuojaus pakėlė antrą kart ant

50%; tokiu budu Maskoliai dabar jau du kart pakėlė: pirmą kart ant 30%, o dabar da ant 50%, tai išviso ant 80%. Pertai dabar vokiszki tavorai, einantieji į Maskoliją, apkrauti ko ne dvigubais, ne kaip pirma, muitais, ir pertai vokiszki tavorai per kamaras suvisai liausis šje, jeigu tik teip pasilik, kaip kad yra pasidarę. O kita vertus, Prusai suvisu paliaus pirkę iš Maskolijos medžius, javus bei gyvulius. Tokiu budu tarp Maskolijos ir Vokietijos pasiliaus visokia kupczystė (pirkiystė).

Ale jug tai negalimas daigtas, kad tarp tų žemių kupczystė pasiliautų, nes jeigu Vokiečiai nepirks javų nė gyvulių (su medžiais nė bėda, kad jų nepirks) iš Maskolijos, tai kur-gi tuos dalykus ukininkai padės! Kad pinigų nereiktų, tai būtų menka bėda, ale jug maskoliszka vyriausybė mokeszių nedovanos, ypacz lups Lietuvą ir Žemaičius (saviems daug kart dovanoja mokeszius), tai-gi iš kur ukininkai ims pinigų! O jug pinigų ne vien mokesziams reikia. O kada iš Vokietijos fabrikinų tavorų negabens, tai maskoliszki fabrikai savo išdirbinius pradės labai branginti, ir perkamieji daigtai ukininkams didei pabrangs. Tai-gi tik žiūrėkite, kas pasidarys: javų nė gyvulių nieks nepirks, arba pusdykiaiai reikės atiduoti; mokeszius lups; perkamieji daigtai, kaip antai geležis, cukrus, skuros, ir kiti pabrangs. Ar-gi tarp tokių sąlygų bus galima gyventi? Negalimas daigtas!

Teip pasiliikt negal: arba turės katras nusileisti ir padaryti sziokią-tokią sandorą, arba bus dar pikeziau. Maskoliai sziuos

kelis metus be perstogio traukia kariumėnė į parubežį. Jug dabar jau ne tik mies-
cziukai, ale jau dvarai kiti prikimszti ka-
reivių. Regimai Maskoliai nenorės nusi-
leisti. Dabar visas svietas žiuri į tą mutinę
kovą tarp tų dviejų galingų kaimynų ir
laukia, kas toliaus bus.

Ypones Kruant in nos

Kolera.

Pernai pirmojoj pusėje Rugpjuczio mė-
nesio kolera siautė tikrai rytuose ir pietuose
Maskolijos ir tik antroje pusėje Rugpjuczio
atsirado Amburke, potam neužilgo aplankė
Belgiją ir Ulandiją, kelintą Prancuzijos
pamarinį miestą, o vietomis Angliją ir
Daniją; o szimet kolera dar tebeviessi
Maskolijoje ir Prancuzijoje, kame ji teip-gi
peržiemavojo ir įsibriovė į Italiją, o gale
Liepos atsirado ir Rumunijoje. Maskoli-
joje kolera žymiai pasivarė į vakarus, su
dide galybe sianczia Padalijoje, skaudžiai
užgavo Besarabiją, pasirodė daugelyje ne-
toli vakarinio rubežiaus gulinczių miestų,
kaipantai Kijave, Gardyne, Baltstogyje, Lom-
zoje; o kiti tvirtina, kad kolera esant jau ir
Kaune. Rasi jau prasiplatino ir mažes-
niuosiuos miesteliuos; tikrai Žydai, kas-žin

ko dėlei, tą ligą labai slepia, o ir valdžia
perprastai dą dalyką užžiuri; pertai ilgą
laiką koleros vis dar nenor pavadinti ti-
kruoju vardu ir tik tada apreiszkia svietai,
kada jau negal paslėpti. Dėlto-gi nēr ką
labai pasitikėti ant valdžios pranesimų,
reikia patiems savo sveikatą ganyti. Jeigu
ta baisi liga įsibriautų į Lietuvą ir pa-
sklystų po kaimus, tai iki žiemai galėtų da-
riauszes padaryti musų žemėje. Dėlto-gi
dabokimės, dabokimės, dabokimės!

Naumieszcio pav. Tamoszbudžio (Karsz-
rudės) valsčiuje įsiveisė kraujaligė (di-
zenterija). Ypatingai serga kraujalige gi-
rininkai.* Sako, kad veik kas mets va-
sarą tam kampe serga žmonės kraujalige.
Neseniai dėl tos priežasties buvo atvykęs
į Bažnytgirį** pavietinis daktaras aplan-
kyti ligonių ir pasirupinti, kad ta liga nors
toliau nesiplatintų. Bekalbant su žmonėms,

*) Girininkais vadina pagirij ir girioj gyve-
nanczius žmones ir kupcziaujanczius medžiais.
Kitus žmones girininkai vadina laukininkais.

**) Bažnytgis — kaimas. Nuo tos vietos, mat,
buvę nukirsti medžiai statyti Grizskabudžio baž-
nycziai — nuo to ir kaimo vardas.

Kaip Lietuvos kerdžius pateko prie Dangaus vartų.

(Žmonių pasaka.)

Bus jau keliolika metų, kaip mirė Lie-
tuvoje vienas nebejaunas, labai geras ker-
džius. Ganydamas per visą savo amžį gy-
vuolius, jisai niekam nebuvo padaręs nie-
ko pikto, nė piemenims, kuriuos turėjo
prie savęs, nė patiems gyvuoliams. Atspė-
damas jis niekad neslinpinėdavo: melsda-
vosi, sekdamo piemenėliams pasakas, lau-
kuose ir namie mokindavo sodžiaus vaiku-
czius padoriai gyventi. Bet didžiausia jo
nuopelna priesz Dievą ir žmones buvo
toji, kad visus vaikelius savo sodžiaus ji-
sai iszmokino skaityti ant musų knygų;
sodieczių vaikai, jo vedami ir mokinami,
negalėjo atsiskaityti visokių skaitymų apie
gyvenimus Szventųjų Dievo, apie viską,
kas reikalinga kiekvienam Lietuvos žmo-
gui, ir paskiaus isz visų jų isėjo geri,
teisingi, darbsztus, žodžiu sakant, naudingi
savo krasztui, žmonės.

Už tokias nuopelnas, kada szitas ker-
džius pasimirė, Dievas jį priėmė į dangaus
karalystę. Szv. Petras, kuris buvo tuomet
prie dangaus vartų, įleido jį, — tokis buvo
Dievo noras, — prie dangaus Szventųjų,
su kuriais ir gyveno jisai gana ilgą laiką.
Danguje, tarp paskutinės kartos Szventųjų

nebuvo kito žmogaus, kurs turėjęs butų
tokias nuopelnas priesz Dievą, kaip szitas
Lietuvos kerdžius. Dėl tos priežasties ir
danguje buvo jis iszskirtas nuo kitų; sako,
buk jis gavęs dagi kokią virszenybę ant
visų Szventųjų.

Teip jam tarp Palaimintųjų begyvenant,
vieną kartą — bus jau daugiaus kaip de-
szimts metų atgal — tik įeina pro dan-
gaus vartus Maskolių caras, Alek-
sandras II, ir dar keli garsūs Maskolių val-
dovai. Tuo tarpu danguje Szventieji ge-
rai žinojo, kad szitiems žmonėms lemta
buvo numirus kur-kitur gyventi. Szven-
tiesiems, mat, žinoma buvo, juog ant
Aleksandro ir jo szalininkų Dievas buvo
užsirustinęs už tai, kad jie užgnė mums
turėti savo žemėje lietuviszkas spauštaves.
Trumpai kalbant, Vieszpatis, dar tebegy-
venant Aleksandrui, buvo nusprendęs, juog
szis valdovas, — jisai uždraudė mums spau-
dyti visokias reikalingas žmogui knygas,
— nėkokiu budu negalės įeiti dangaus ka-
ralystėn, jei nesugrąžis Lietuvai tas tiesas,
kuriais teip neteisingai jai iszplėszė. Sz-
tas Dievo sprendimas, kaip ir kiti, buvo
žinomas ir visiems dangaus gyventojams,
t. y. Szventiesiems, užtaigi jie dabar teip
labai ir nusistebėjo, pamatę pas savę Alek-
sandrą. Patys Szventieji dar buvo girdeję
nuo vieno naujo Szventojo, kad, valdant

daktaras patyrė, kad žmonės kraujaligės nelaiko už limpančią ligą ir delto nesituri jokio atsargumo. Žinoma, atsėjo mokinti, kad ligonį reikia atskirti nuo kitų (jei galima), pristatyti prie jo vieną žmogų apžiūrėjimui. Ypatinai, mat reikia saugotis žmogaus mėšlo, ligonį reikia kuociuinau (kuoszvarian) apžiūrėti, o mėšlus užkasti į žemę. Oras grincioje, kurioj guli ligonis, turi būti czystas ir delto reikia, kad ligonis eitų lauk į indą, sulaistytą karbolio vandeniu, arba iszteptą degutu, o kad ne, tai nors smala. Antras dalykas — gerti ir valgyti viską atvirinus; sunkiai sergant, geriausiai valgyti skystus valgius: pieną, szviežios jautienos sriubą, avių arba miežių sriubą. — Ant vidurių dėti karsztus szlapius skudurus, arba szutytus sėmenis. Iszpildymas tų rodų esąs, anot daktarų, svarbiausias daigtas.

Bet apricz nežinios yra dar daug kitų priežascių, kurios pagimdo ir veisia ant svieto ligas; o tarp tų priežascių tai svarbiausia yra žmonių neturtė. Tarp turtin-gesnių (ponų) aržis žmogaus ilgiau pa-tenka (žur. N. 1 Uk. szijų. metų), nekaip tarp neturtėlių, isz kurių daugiausiai numirsztą

sziam carui, vieną kart reikėję mūsų ker-džiui neteisingai kalinėje sėdėti, antrą kart tekę užmokėti paskutinis skatikas už tai, juog, iszėjus teip skaudžiam vyriausybės uždraudimui, drisęs jisai senu papročiu mokinti mažus vaikucius savo agygardos. Taigi, viena, žinodami Dievo sprendimą, antra, patys turedami neapykantą ant ca-ro, už ką teip skaudžiai baudė ant žemės nekaltą dabar jų mylimą, virszininką, Szven-tieji pakėlę visam dangui' tokį truckszmą, juog tiktai pats Dievas tegalėjo juos nu-tildyti.

Isz pradžių Dievas tik ruscziai paži-rėjo ant savo iszrinktųjų, ir jie, kiek ga-lėdami, aptilo, vienok matyti buvo, kad aptilo neilgam. Szitai ir Dievas matė, todėl bijodams, kad toliaus nepakeltų jie vėl kokio maiszto, Vieszpatis isztyrė, kaip reikiant, visą tą dalyką.

Tapo suszaukti visi dangaus gyventojai. Isztardės visus Szvetuosius Dievas rado, kad visų kalcziausias bavo patsai Petras, dangaus vartininkas; jisai, apkurtęs ir maža teregis senis, nė nematė, kaip Aleksandras, žydėlio vedamas, isprudo tarpe kitų į dan-gaus karalystę. Todėl Dievas, prisiszaukęs jį nuo vartų tarė: „Nuo szios dienos nebe-turėsi dangaus raktų. Gana man tarnavai, dabar eik sav į dangų ir ilsėkis drauge

mažų vaikų sulyg 5 metų. Girininkų kraszte neturtė puola į akį. Laukai czia prie smėlios ir javai menkai dera. Dideli plotai laukų liekta dirvonais. Kviečių, linų veik suvis nesėja. Žmonės sako, kad tiek tik tegauni kiek įkreti lauką. O kad gyvulių nedaug gali laikyti, tai ir mėšlo visada pritrūksta. Delto ir nedvyvai, kad girininkai tankiai turi prisipirkt javų. O tuom tarpu mokeszcziai reikia mokėti lygiai su kitais valscziais. Man teko patirti nuo vieno akyvo žmogaus, kad priskaiczius prie visų mokeszczių kasztus samdymo „patvadų“ arba „furmankų“, iszpuola mokeszczių dau-giau kaip 1 rublis nuo margo lauko (apie 115 kap). Tuom tarpu turtingesniuose valscziuose nepareina nė rublis nuo margo. Negalėdami iszmokėti mokeszczių isz laukų, žmonės tveriasi prie uždarbių, kuriuos jiems duoda girios. Vieni nusiperka girios kampą ant iszpardavimo, kiti perka medžius ir stato triobas ant pardavimo, kiti smalą dega, veža malkas ir tt.

Kad ne tas uždarbis, sako, reiktų badu stipti, nes mokeszczius rundas liepia atlupti. Aiszku, kad toks gyvenimas, pilnas rupes-cių apie duoną, be isztekliaus ir vigadų,

su kitais. Tavo darbą pavesiu kitam“. Isztaręs szituos žodžius ir atsiėmęs raktus, Dievas atsigrėžs į kerdžių ir teip tarė: „Te tav dangaus raktus! Nuo szios dienos tu stovėsi prie vartų. Visas tavo darbas bus atrakinėti duris ir leisti į dangaus ka-ralystę mano iszrinktuosius. Tu ne senas, regi, girdi ir pratęs gyventi ant oro: sunku nebus. Lietuvos kerdžius, iszgirdęs tokius žodžius, puolė Dievui po kojų ir ėmė pra-szyti: „Dieve, Dievulėli! Susimildamas ne-skirki manęs prie vartų. Czia ateis visoki ponai, asz nė nesuprasiu, ko jie nori, jug pats žinai, kad asz nė kalbos nemoku“. Bet Vieszpatis liepė jį atsikelti ir vėl, jau paskutinai, tarė: „Ponai, valdovai czio-nai neateina, nėra Mano karalystė yra na-mai varguolių. Pas mus ateina tie, kuriems teko daugiausia kentėti ant žemės. O daugiausia turi kentėti, kaip tu ir pats patyriai, Lietuvos žmonės: jums visokiū būdu suspaustiems, ginama ir melstis pri-gimtojų kalboje isz jųsų lietuviszkų ir žemaitiszkų knygų. Visoj Mano pasauleje nerandu kitos tautos, kuri tiek daug netei-singai kentėtų. Supranti dabar, kodėl dau-giausia turėsi darbo su savo kraszto žmo-nėmis. Su jais-gi tu susikalbėsi, jug lietu-viszkai moki“. Ant galo Dievas, iszvaręs isz dangaus Aleksandrą, pastatė jį tarp dangaus ir pragaro ir tarė jam: „Tu-tarpu

nedera sveikatai, bet jai kenkia. Kad butum sveikas, reikia gyventi užteklingai pavalgyti, pasilsėti. nesuvargti. . . . Bet kaip apsiginti nuo neturtės? Pirmiausiai, žinoma, reikia mokėti gyventi, nes ir geras laukas, blogai gaspadoraujant, mažai teatnesz naudos ir adverniskai — blogesnis laukas, gerai gaspadoraujant, tampa nandingesnis. Tik nereikia mislyt, kad užtenka mums senoviskai vesti ukę. Reikia mums prisižiūrėti, kaip gyvena Prusuose arba Kursze. Negalėdami perkelti svetą ir pasižiūrėti, kaip kitur gaspadorauja, mes turime nors knygas skaityti. Jug mokslo isz nykszcio niszczulpsi. — *Sl.*

Vilkaviskis (Suvalkų gub.). Per atlaidus 2 d. Liepos m. buvo labai daug svieto Vilkaviszkyje; ne vieną moteriszkos lyties žmogystą beveik be dvasios nuo alchio iszgabeno isz bažnyčios. Ir man teko pributi ant tų atlaidų. Kada asz atvykau, jau visos karcziamos buvo pilnos žmonių; jos ir laukia atlaidų ir praszo Dievo gero oro, kad tik daugiau žmonių susirinktų ir sunesztų savo sunkiai uždirbtus graszius. Tuom kartu iszsigrudo kruva vyrų isz karcziamos: vienas pypkę už-

nesiuncziu tavęs pragaran, nės davei savo žemėje milijonams žmonių laisvę, panaikinau baudžiavas. Bet kadangi vienai žemės tautai atėmė laisvę, užgindams jai dagi pasiskaityti apie reikalingus žmogui daigtus, todėl dangaus negalėjai užsipelnyti: gyvėci czionai ant oro ir vargsi vargą. Į dangų įeisi tik tuomet, kad Maskolių valdžia sugražins Lietuvai iszpłesztą laisvę. Vėla, idant toji valdžia greicziaus suprastų savo ir Lietuvos naudą, Asz juo toliaus juo labjaus varginsiu tavo žemę visokiomis bėdomis — badu, ligomis ir kitoms nelaimėmis.“

Po to nusidavimo Szventieje palicvė murmėję ir maiszto nebekelia; Lietuvos kerdžius apėmė dangaus vartininko vietą ir sėdi pas vartus. Maskolių caras vaikszo tarp dangaus ir pragaro ir laukia, kada jo sunus Lietuvai leis turėti savo spaustuves ir dar kitas tiesas sugražins. Nesulaukams iszriszimo, jisai tankiai skurdžiai verkia. Kerdžiaus butų visai lengvas darbas, kad nereiktų ginti nuo vartų žvaigždeto caro. Aleksandro gyvenimas gal butų kiek lengvesnis, kad jis bent mokėtų lietuviszkai ir galėtų susikalbėti su vartininku: gal nebebutų jam teip nuobodu.

Aukmergė, kovo mėn. 1893 m. A. R.

(Isz „Vienybės Liet.“)

gniauzės rankoje, kiti peilius nuo Abromo (teip tą karczią vadina). kruvini, kaip kariuninkai, makaulės skylėtos; o to, kur pypkę už kardą vartojo, muszdamas su ja peilininkus, teip dyvinai galva iszrodo, kad, vyrucziai, žinotumėt, jokiis tepliorius velnią dimniau nenutepliotų. Žinoma, žmonės žiuri į tokią kumediją ir juokiasi, o man buvo truputį liudna žiūrėti į tokią kovą. To pypkininko skura nuengta nuo antakių ir kabo ant akių, o ant galvos skylės ir guzai; srovės kraują iszrodo lyg kreivi ragai ir, rodos, sparnai pradeda dygti, rodos tik į dangų lėkti po atlaidų tokiame muczelininkui. O koks tenai riksmas, Dieve neduok nė vienam daugiau matyti tokių kumedijų. Man, isz toliau atvykusiam, czionai nebuvo pažinstamų, pamacziau kuopelę dorių vyrų, prisidraugavojau prie jų ir ėmėme kalbėti apie sunkų Lietuvų likimą. Musų jaunuomenė elgiasi labai nedoriai, kitoms tautoms bjauru žiūrėti į mus. Mes esame tingus ant skaitymo laikraszczių ir naudiugų moksliszkų knygų; kad skaitytumėme vieni „Ukininką“, kiti — „Varpą“, tai nebutų tiek vaidų nė kraujo praliėjimo be reikalo; kožnas po dievmaldystei eitų namon naudingų naujienų pasiskaityti. Vienas geras vyras isz tos kuopelės ėmė pasakoti apie mūs geradėjus, ką jie mums gero velyja, apie pasikelimą Lietuvų isz sunkaus miego; toliaus teip pasakojo. Yra czia Vilkaviszko parapijoje koplyczia ir toj koplyczioje buna sav vienas klebonas, — tai esąs Lietuvų iszgamis. Kaip tik, girdi, iszgirsta kur apie savę lietuviszkus laikraszczius vartojant, tai per pamokslą iszkeikia tuos, ką skaito; negausią tie jokių atlaidų ir busią prakeikti ant amžių. Ar tai reikia sermėgiams „muzikams“ laikraszczių, gazetų! Ką daugiau norėti nuo tokio geradėjo, skaitvedėlio? Tai tur but jam gaila, kad Lietuviai, beskaitydami laikraszczius, netaptų doresni žmonės; tur but bijo, kad Lietuviai nepažintų savę ir svieto, kaip kiti ukes veda, kaip kitais naudingais dalykais vercziasi; o gal be kraujo praliėjimo, su nepramusztoms galvoms, į dangų neįeis, kaipo nemuczelininkai? Kunigėliai galėtų daug gero padaryti apie skaitymą laikraszczių. Kožnas klebonas savo parapijoje turi daug pažinstamų dorių žmonių, galėtų po vieną prikalbinėti, kur gali gauti laikraszczių ir kaip su jais apsieiti; ale kur tav! Sako: „kur mus valdžia padėtų?“ O tik reik noro, tai viskas butų gerai. Nors mes be mokslo, kurie pradėdam pažinti savo sunkų padėjimą, suprantame,

kaip gali padaryti. Kodel, kaip Levonas XIII. emė antra primicija kunigystės, nors nebuvo valia tada kunigams praszyti dovanų, kodel tada visiems Lietuviams davėt žinią slapta? Teip ir su lietuviszkais laikraszcziais galėtų padaryti. Ale dabar keikia per pamokslą, velnio rasztais vadina. O asz ilgai negavau pamatyti, kas t'ie per velnio rasztai, tie lietuviszki laikraszcziai. Kiek asz priklausinėjau, ale kas prastam žmogui kelią parodys! Ale per ilgą laiką iszgirdau nuo vieno žmogelio, kad toki ir toki skaito tuos „prakeiktus lietuviszkus velnio rasztus“. Pradėjau teirantis ir praktiką imti apie tuos žmones. Ogi, vyreli, pamacziau, kad jų po karcziamas nė vieno nematyti daužant makaules, visi dori žmonės, kaip priguli. Ir asz pamazi prisidraugavojau prie tokios žmonių kuopelės ir jau sziandien gaunu pamatyti ir paskaičiuoti visokių lietuviszkų laikraszczų. Reiktų mums visiems irtis tokiu keliu, tai nebūtų tokių kruvinų atlaidų, ba kur vartoja lietuviszkus laikraszczius, ten nematysi nė vieno po pesztyres, nė ukininkų nė jų sunų; jie dusauja, žiurėdami ant tokio savo brolių tamsumo. — Liepos mėnesio 14 d. ukės reikalai privertė manę vėl apsilankyti Vilka-viszkyje. Užėjo perkunija ir perkumas tris kartus spyrė į žydo kluoną ir uždegė, ale subėgo. policija su žmonėmis ir užgesino. Antru kartu spyrė palei Vilka-viszkį į Gudelių ukininko namus, tai visos trobos dumuose nuskendo; o treczia kartą kad trenkė, tai pataikė žmogui bevažiuojant Karalių lauke, ant kelio, ir parmuszė abudu arklių; ale viens atsikėlė; kitas nekėlė, buvo vertas 150 rb. Žmogui, tur but, nieko nevodys, ba paeina ir sneka nesunkiai.

15. dieną Liepos a. m. Zuikutis.

Nuo Szunekų (Senalaukio p., Suv. gub.) Perskaitęs keletą laiszkų isz Amerikos, negalių iszkęsti neapreiszkes jų įtalpos kitiems. Žinome, kad į Ameriką eina daug svieto, o tarp tų daugiausia yra prispaustųjų. Eina Anglai, eina Italai, eina Vokiecizai, eina Maskoliai, o mums, Lietuviams,*) ir kitoms prispaustoms tautoms nēr padyvo. Daug Lietuvnių bėga į Ameriką nuo kariumenės; vieno tokio vaikino laiszka teko man skaityti. Kvieczia pas savę į Szenadorį mergaitę, norėdamas ją vesti, ir

tame laiszke jai pažada visą rojų. O jo numylėtoji atsako jam taip*): „Mylimas mano Karuly! Žinodama seniai patogumą Jusų, dėkingai Jums siuncziu labas dienas ir szirdingą aczių už laiszką. Nuo Jus laiszką gavau po Velykų pirmą nedėlią. Žinot gerai padėjimą mano ir mano tėvelio, kuris skursta ir nyksta jau ne vienas metelis. Man liko tik graudus vaitojimas po myriui mamutės:

O mylimasis, atiduodu szirdį.
Atiduodu savę, jei tu dar girdi;
Ar kur linguoju, ar ką dainuoju,
Vis tavę regėti laiko lūkuoju . . . **)

Tėtulis mano jau apsivedė antrą paczia. Ant kelio reikalingų man pinigų, nė tvirto atsakymo nuo savo tėtės neturiu, pertai pasilieku Jusų užtarime. Asz noriu szifkortę ant savo vardo — Marė V. isz Tursuczių ir tt.“

Bet draugai kvieslio siunczia isz Amerikos minėtai mergaitei isz Amerikos szioki laiszką:

„Mieli ir brangus tėveli, moczekėle ir jauna Mariute! Pakalbėsiu Jums nors trumpai apie Amerikieczių pasielgimą. Kaip vystanczios radastos žiedeliai krinta suvytę ant žemės, taip lyginai ir asz czionai vystu, ir kalbėsiu sziais teisybės žodeliais. Gal Mariutė atsivalgė juodos ir gardžios duonos, tai užsimanė pyragų; jug ir asz taip padariau: pas senus tėvelius valgiau, ką norėjau, kėliau, kada norėjau, o sziandien Amerikoje vaitoju ir raudu, budamas anglių kasyklose po sunkum Anglų jungu. Kad galėcziau sugryžti į Lietuvą, butų man ne tėviszkė, ale rojus, o pirma mislydavau, kad tik į Ameriką, o dabar jau atsidžiaugiau ik valiai. Nevelyju nė vienam eiti nė buti toj prakeiktoj Amerikoje. Vyrai ir jus mergos, nenorėkite eiti į Ameriką, nes Lietuva deszrelė, o Amerika kaszelė. Lietuvoje žmonės aniolais gyvena, o Amerikoje, Szenadoryje, kaip kipszai pragariniai, vaidyjas. Amerikoje negali buti tik per vienas pagundas, nes atstoja aniolas sargas, o lipte prilimpa velnias; jau tąsyk nemaczyja nė maldos nė persergėjimai tėvelių, kada žmogų pradeda painiot szėtonas. Szitai iszgirdęs apie Jumis, dukrele, kad rengiesi į Ameriką, parasziau kelis žodelius. Kas giriasi Amerika, tas yra melagus; Szenadorietis ir giriasi, raszydamas apie Ameriką, kaip po apie rojų, — meluoja dideliai. Amerikos turtų neprilyginsi prie Lietuvos dorybių. Lietuva su savo gražiais papročiais daug augsztesnė už pa-

*) Mergaitės laiszkas žodis į žodį.

**) Isz dainos kun. Burbos.

*) Jau Nr. 7. Ukininko apgarsinta, kad be praszparto dabar per Vokietiją neperleidžia iszeivių isz Maskolijos, pertai iszeivystė isz Lietuvos dabar labai susimazino. Pulkus Žemaiczų ir Lietuvnių vokiszka policija varo diens į dieną atgal per rubežius.
Redakcija.

leistuvingą Ameriką. Tegul plaukia, kaip gulbės ant vandens, graži mergelė, bet, tveliai, neduokite nuskęsti. Tegul ant Amerikos plusta, tegul skradžiais ji pražusta! Gana gryččiau i Lietuvą, kad ne liosai, — pertai turiu skursti sveikimoje szalyje. Didė nelaimė toms mergoms, kurios eina i Ameriką be vyro, nes nuėjusios lieka už pastumdėles. Amerikiečiai mažai savo prisiegos žiuri. Asz pats žinau daug tokių, kurios, nors turėjo savo vyrus Amerikoje, pametė juos ir sugryžo atgal i Lietuvą.“

Tai mat, kaip einasi Amerikoje.

Ziurutė.

Isz Szuklių dvaro (Vilkav. p. Suv. gub.) Szį mėnesį Szuklių dvaro akamons susipyko su vienu darbininku, per ką turėjo vargszas didelę nelaimę. Mat lenkpalaikio akamonėlio nežinota, kas per žvėris buvo tas darbininkas. Taigi tas darbininkas yra tarnavęs kariumenėje da prie caro Nikolaus, buvęs karėje su Turkais ir už tai gavęs nuo caro kelis medaliukus. Kada jau prisiartino laikas gryžti namon isz kariumenės, tai pulkauninkas, po kurio valdžia jis tarnavo, apgarsino, juog kareiviai jo pulko, kurie persikriksztins i Gudų tikėjimą, gaus dovanų 50 rublių. Sztai musų didvyris, pasigodėjęs ant pinigų, ir iszmainė savo tikėjimą i caroslaviją. Ale czia pulkauninkas persikelia i kitą pulką, ir musų didgalvis godiszius priedų gauna szpygą ir, lyg szunį pabucziavęs gryžta i Lietuvą, i meszkorių persikriksztijęs. Czia parėjęs pavirsta i niekam nevertą sutvėrimą. Lietuviai jo nekenczia, o jisai žmonėms kerszyja skundais ir už visokius niekniekus baugina su maskoliszka valdžia. Pasidaro, anot tos pasakos, nė szuo, nė katė. Parsibaldeš i musų krasztą, vedė moterį Lietuvę ir dabar jau tur dukterį — maskalkaitę. — Taigi, kada virszuj minėtas akamonėlis užsibarė ant jo, už ką ruko pypkę uždraustoj vietoje, tai buvęs Nikolaus saldotas atsiliepė maskoliszkai: „asz karaliui tarnavau tiek ir tiek metų, turiu ir medalius už gerą tarnavimą o man neuždraudė pypkės rukti, o tu seniai neuždrausi!“ Tada perpykęs akamonėlis suszuko: „sz...s tu ir tavo karalius, o tie medaliai — tai szuns branktai, nueik su jais i Ameriką, tai tavę pakars.“ Darbininks, neilgai trukęs, nueina pas pavieto nacelninką ir apreiszkia, kad toks ir toks žmogus pasidrasino atsiliepti tokiais žodžiais apie ciecorių. Sugryžęs nuo nacelninko, jisai giriiasi, kad anas jam žadėjo už tai duoti 55 rublius, o akamons tapsias suszaudyts. Valdžia tuojausatsiuntė žandarus

suimti akamonėlio; ale kas žin kaip, ar perpirkimu ar kuom, lenkpalaikis iszsigelbėjo nuo suėmimo; bet kamisorius visų Gauronskio dvarų turėjo užsistoti už jį, kad jis niekur nepabėgs iki provai. Ale vargszas akamonėlis, matydamas, i kokias kilpas gal pakliuti, nežinia kur pabėgo isz Szuklių. Kas žin, ar tik Maskoliai nesikabins prie kamisoriaus... jisai žmogus dabar klausinėja ir jieszko, kur akamonėlis dingo. — Tą ilgaliėzuvi darbininką tuojaus pavarė, ale ilgai negalėjo iszvaryti isz stabos, nes su kirviu tiesiog ant žmonių szoko, teip jogiai turėjo duoti žinią pacziam Gauronskiui i Varszavą, kur jis nuolatai sėdi. Gauronskis parvažiavęs (nors szeip labai mielaszirdingas ant pavargėlių), prisakė kuogrecziausiai tą pikta naujagudį isz dvaro iszgabenti. Iszvežė jojo daigtus ir sukrovė ant uk. Szulinsko lauko. Szulinskas turėjo atliekamą stubelę ir butų galėjęs tuos daigtus patalpinti, ale, matydamas to žmogaus piktybę, jo daigtų nepriėmė ir daigtai per naktį iszriogsojo ant lauko. Ant rytojaus priėmė jį liposininkaut uk. Grinius, kuriam, man rodos, ir nereikėjo priimti: tegul tai butų buvęs pamokslas tokiems perkriksztams.*) *Zonagas.*

Nuo Smilgių (Kaun. gub.). Nuo tų baisių ledų szį met mes palikome be linų. Tai da ne tokia bėda, ale mes labai buvome pasitikėję ant rugių, o dabar jau kelintas kartas vėjas iszgriauna gubas ir prilija. Varpos, gulinczius ant žemės, jau apdygusios. Paskutinį kartą ledai buvo laukinio obuolio didumo ir krito su tokiu smarkumu, kad langus nuo pietų szalies iszdaužė; o vėjas nudraskė stogus, vieno dvaro dvi daržines nukėlė. Paskni girde jome, kad per vėtrą perkunas aplinkiniuose sudeginęs klojimą ir keletą daržinių.

Žviedris.

Zapyszki (Senalaukio p., Savalkų g.) Teko man aną kartą keliauti isz Zapyszki i Kauną žemės keliu. Vėžino manę viens žmogelis, gyvenantis szalia Zapyszki.

*) Skurdū žmogui darosi ant szirdies, skaitant tokias nanjienas. Žinoma, czion tas žmogelis yra be abejojimo piktas ir kaltas už savo tikėjimo iszmainymą ir už skundus, ale niekumet isz to nebūtų tiek bėdos, kad ne tie Maskoliai su savo žvėriszkū prispaudimu. Tas maskoliszkas prispaudimas musų tikėjimo ir kalbos tai duoda galybę tokiems piktiesiems žmonėms. Kad neturėtų Maskolių už pečių, jug tas silpnas žmogelis (o kad jis butų dar szimta kart kvalesnis ir piktesnis) geriems žmonėms daug pikto negalėtų padaryti. Maskoliai sukelia mus paczius priesz kits kitą: brolių priesz brolių, vaiką priesz tėvą, Lietuvį priesz Lietuvį!

Red.

Žmogelio buta labai sznekaus ir žingeidaus; taigi mudu perkalbėjova daug dalykų. Tarp kitko jis man papasakojo sztai koki ypatiszką dalyką. Girdi, dabar jau Žydai jų kraszte *officializszkai esą iszvaryti* isz kaimų, ale gyvent jie vis tebegyveną po kaimus. Jie moką prasilenkt pro valdžios paliepinus. Varyte juos, girdi, buvo iszvarę isz kaimų, ale dabar da daugiau priejo į kaimus. Mat, jie atsikraustą isz Kauno, isz Aleksoto, į kaimus ant vasaros („на дачи“) ir nieks jų dabar isz kaimų lauk nevaras. Dabar jie vėl iszlengvo pradeda savo „geszeftus“ varyti: samdą sodus, perką kiauszinus, viszcziukus ir pirkliavą su Kaunu. Už stubas, kur jie isksamdo, moką labai brangiai, tur but delto, kad isipirktų į ukininkų malonę. Tai mat, kas Žydų per gudrumas. Kas-žin, ar jie ir ant žiemos pasiliks po kaimus, „vasariniuose gyvenimuose“?

Kaunas Senalaukis? (Marjampolė). Jau mėnesis, kaip sziczion tapo įsteigta seniai geidauta ir tariama lietuviszką ukininkų pirkinyczia. Pinigus sudėjo daugelis ukininkų, o vedimą pirkinyczios pavėdė p. Vitkauskui. Pradžia labai graži, sekasi dailiai, tiktai da vis permažai pirkininių tėra. Žydėliai baisiai neužkenczia tos pirkinyczios ir tuojaus padavė visokius skundus žandarams. Dabar eina perjieszkojimas, ar czia viskas pagal gudiszkas tiesas padaryta, o gal norės da ką daugiau isz to iszrasti. Ale musiszkiai nenusimena; tiktai bene reikės visą tą veikalą ant vieno p. Vitkausko vardo užraszyti, nes Meszkoriai priesz tokį sutartinį pirkliaviną gal iszrasti kokias priekabas. Isz pat pradžų žandarų virszininkas tą ukininkų pirkinyczia labai gyrė, ale dabar veikia pagal Žydėlių norą. Tai tu czia dabar sėžnok Meszkorių tiesas ir simpatijas!

Neperseniai tarp Senalaukio ir Kalvarijos žandarai iszkūrė namus dviejų didelių ukininkų, Skardupių Žilinsko ir Stebuliszkių Matulaiczio. Pas Žilinską nieko nerado ir pas Matulaitį nerado; tiktai sunaus klieriko (kurio į tą tarpą nebuvo namieje) užrakintoje skrynutėje rado lietuviszkų knygų ir laikraszczių. Kratytojai atsigabeno daugybę vitrakczių (lyg koki vagys ar plėšikai) ir patys atsirakino visas duris, kur buvo užrakinta. Tą klieriko skrynutę ir jie patys atsirakino. Sako, kad tos kratos nusidavusios per skundą vieno ukininko S., kurs turėjęs ant szių piktumą. Jau tik tegul Dievas duoda dvasią szventą tiems mūsų piktiems broliams, kurie atranda savo laimę ir džaugsmą nelaimėse brolių Lietuvių.

Miserere nostri.

Linkava (Panevėž. p. Kauno gub.) Teko man vieną kartą, nedėlios diena, į Linkavos miestelį nuvykti. Buvo atlaidas ir žmonių buvo labai daug susirinkę. Arklių įvažiavau į vieną kiemą, o pats užlipau ant virszaus, į p. Zubovo traktiernę. Czia jau radau savo kraszto mergaites: susėdusios už stalo, užkaitusios, kaip virti vėžiai, degtinės ir alaus stalas apstatytas. Jauni vyrai, viens isz vienos pusės, kits isz kitos atsistoję, viens pila degtinę, kits alų ir koki konjaką; o mūsų Lietuvės mergaitės geria tą smarvę, nė žmonių nesigėdžia, nė paczios savęs negano. Iszėjo ant turgaus, vaikszcziuoja griuvinėdamos su kas-žin kokiais „kavalieriais“, „praszo, ar nenupirktum „kermoszavą“;“ kavalierius jau netur pinigų, nes visus traktiernėje paliko. Toliau žiurėk, vėl kitos tokios svyrynėja su kavalieriais. Viens žmogus norėjo ko paklausti, tai tuojaus stacziai atsakė; žmogus nusiszyptojo ir nuėjo. Ar nebutų geriau, kad tie jauni vaikinėliai, ką prageria per atlaidus pinigus, nusipirktų sav kokias knygeles su gražiais ir naudingais skaitymais. O jus, mano seselės, nedarykite teip, kad visi isz jusų juoktusi; ir tas žydelis juokiasi, kad mūsų mergaites nugirdė, kad jos vaikszcziuoja paszaliais. . . Gėda ir negražu slauno kraszto Lietuvos mergaitėms teip savęs nedaboti; važiaujant namon, girtos, nė ratuose negali nusėdėti. Nedarykite teip daugiau. Kalba pas mus žmonės, kad czion viens prilauko lietuviszkų knygelių ir kitus pritraukia ir iszveda žmones isz kelio. Nekalbėkite, žmonės, tokių niekų; knygelės isz kelio neiszves. Jos priduođa apszvietimo ir patikrininimą lietuivystės. Kad pajantumėt knygutes arba koki laikrasztį paskaityti, tai pamatytumėt, kad lietuviszkos knygelės ir laikraszcziai teip žmogaus protą apszvieczia, kaip saulė tamsią žemę.

J.

Ubagai Szilavoje per atlaidus

Prie visų kelių, vedanczių į Szilavą, visuose miesto užkampiuose, apie bažnyczią ir nuo anos ligi koplycziai, isz abiejų pusių ulyczios sėdi ubagai, o teipgi stovijų vežimaicziai, kuriuose gulėdami teip vadinami *lozoriai*, kaip pardavinį, rodo savo baisias žazdas ir ubagystę. Szalyje vežimaiczzių žaidinasi riebus tų negalingų „lozorių“ vaikais ir kriuksis nuszerti duona meitėliai, Mickais praminti. Isz visų pusių girdėt viską užužianti balsai giesmių, maldų, praszymų ir skambinimų nebylių, kurie, isz viso vieko skambindami ir bjauriai mek-

cziodami, maloni kapeiką iszpraszyti. Kada prisiartina žmonės, tai girdisi maldavimai: „Poneliai, garbintojeliai, apieravokite noris mažą dalelę už duszeles czyszcijuje kencziancias, tėvų genčių ir geradėjų! — Paneles, kvietkelės, atsiveizėkite ant ubagelio lozorius“.

Tokiais ir tam panasiais maldavimais iszpraszes ką noris, ubagas linguodamas kalba:

„Geradėjams mūsų dovanok, Dieve, sveikatą ir atpildyk jiems isz dangaus ir žemės, — amžiną atilsį dovanok duszioms, Vieszpatie! . . .“ O jeigu ubagai nenusiduoda nieko iszpraszyti, tai tankiai pusbalisiai isztaria: „szyksztus kaip velnias, kapeikos negali iszgauti Nemaisi tu ubagelio, kad tavęs Dievas nematytu“ . . .

Einant žmonėms pro šalį, ubagai maldingai meldžiasi, o niekam nematant, palianja, pradeda tarp savęs bartis ir tuomet iszgirsti sekanczius žodžius:

Szventas Antanai, melskis už duszias! ar girdi, tu rupeže, atiduok mano tris kapeikas.

— Velnia tu gausi, o ne pinigų.

Szventas Pranciszkau — atmik, asz tav nedovanosiu.

Szventas Domininkai, melskis už duszias! — tu vagiliau, ataduok dvi griveni, ką Ugėnuose nusukai. Klupszczias apie altorių apeisiu — duok szen mano dezimts graszių.

Szventas Benediktai, melskis — asz tav krepszius nuo peczių nukabinsiu.

Szventas Ignacai — pabandyk, asz tav galvą perskelsiu.

— Ar girdi, Magde, ko tu siunti, ar asz surinkęs dezimts skrustų*) tų bublikų tav neatidaviau? — sakė „lozorius“ savo pacziai.

— Kas tai per bublikai tavo tie dezimts skrustų? — kad nebutamei liurbis, tai daugiau surinktum. Kirmyk kaip padvėsęs szuo, asz tavęs ir žiūrėti nežiūrėsiu — atsakė riebi ir raudona boba.

— Tik tu, Magdele, liaukis, o asz pasirupinsiu daugiau bublikų iszmaldauti. — O jeigu tu nenori manęs prižiūrėti, tai asz kita moteriszkę pasimsiu, jug gerai žinai, kad mus suvincziavojo ne kunigas, tik tai Mausza karcziamoje — isztarė rustas „lozorius“.

— Tylėk, bestija, žmonės ateina — pasakė karcziamoje vincziavota pati.

*) Skrustas liuberiszkoje kalboje — rublis; bublikai — pinigai.

Isz tarpo ubagų atsiranda ir tokių, kurie vietoje szventų giesmių, pasirėmę ant alkūnės, neaiszskiai per nosį iszmislytas talaluszkas dainuoja ir teip, užsiglaudus už vežimo, nusidavę mums sziovias dainas iszgirsti:

Ratas rata vijo, niekad nepavijo,
O szventas Jurgis tuojaus aną pavijo.

Teipgi kitas ubagas, girdamasis lenkystę, dainuoja.

Ok! tam w Jurzyntach kosciol murowany,*)
A w tym koscielu altarów wiele,
W wielkim altaru szventas Jurgis stovia,
I z wielkim dzidem diabtu wogon koli,
Ok jak mu boli, ok jak mu boli.**)

*) Oi! ten Južintuos bažnyczia murinė,
O toj bažnyczioj altorių daugybė,
Didžiamjam altorių . . .
Ir didžiu jieszmu velniui į vuodega duria,
Oi, kaip jam pirszi, oi, kaip jam sopa!

**) Skaityk „Vargdieniai“ Nr. 32 „Vienyb Liet.“

Apgarsinimai.

Magdė Narijauckienė,

Antano ir Onos Staugaiczių duktė,
mirė 1. d. Liepos m. 1892 m.,
52 metų amžiaus; palaidota ant
Pažerių kapinyno.

Iszėjo isz po spaudos labai **puikus, didelis „Lietuvos Ukininko kalendorius“** ateinantiems 1894 metams. Pirkite visi, kas tikt lietuvis, o turėsite pasiskaitymų ir pasimokinių, kiek tikt katras norėsite!

P pinigų, rankraszczius ir gromatas į „Ukininko“ redakciją reikia siųsti ant adreso: Herrn Dr. Bruažis, Tilsit (Ostpr.).

Į t a l p a.

Kas žin kas bus toliaus — Kaip Lietuvos kerdžius pateko prie Dangaus vartų. A. R. — Kolera. — Naumiesczio pav. Tamoszbudžio v. Sl. — Vilka-viszkis. — Isz Szuncų. Žiurutė. — Nuo Szuklių. Zonagas. — Nuo Smilgių. Žiedris. — Zapyszkis. Senalaukis. — Linkava. J. — Ubagai Szidlavoje per atlaidus.